

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาประเทศโดยเฉพาะทางด้านเศรษฐกิจนั้น ทรัพยากรที่สำคัญคือ มนุษย์ ที่จะต้องพัฒนาให้มีความรู้ ความสามารถ การศึกษาถือว่าเป็นเครื่องมือสำคัญยิ่งในการพัฒนาคน เพื่อให้มีความรู้ความสามารถ พร้อมทั้งจะต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญคือ มีคุณธรรม และจริยธรรมตามรูปแบบที่สังคมนั้นต้องการด้วย เพราะถ้าคนมีความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรมและจริยธรรม สังคมก็จะสงบเรียบร้อย สังคมมีความสงบเรียบร้อย ย่อมมีผลให้การพัฒนาประเทศ หรือพัฒนาเศรษฐกิจทำได้โดยง่าย

เนื่องจากเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปแล้วว่า ปัจจุบันนี้โลกเปลี่ยนแปลงไป วิทยาการต่าง ๆ ได้มีการปรับปรุงค้นคว้าให้ทันสมัยก้าวหน้า แต่การศึกษาทางจริยศึกษากลับชะงัก ไม่มีการปรับปรุงให้ก้าวหน้าหันความเจริญทางวัตถุ เกิดความเหลื่อมล้ำระหว่างวัตถุกับจิตใจ ทำให้เกิดปัญหาในด้านการปรับตัว เพราะวัตถุมีอิทธิพลยั่วยุบบุคคลให้กระทำการที่เป็นอันตรายแก่ตัวเองและผู้อื่น ดังจะเห็นได้ว่ามีปัญหารุนแรงนานาประการ เช่น การสงครามต่อสู้กัน อาชญากรรม ยาเสพติด โรคจิต โรคประสาท คอรัปชั่น ฯลฯ (อาภา ฤกษ์งาม 2521: 12) อยู่เสมอ

นักการศึกษาได้เห็นว่า การแก้ปัญหาเหล่านี้ จำเป็นต้องอาศัยจริยธรรม (Morality) ซึ่งเป็นแบบแผนความประพฤติ ที่ตั้งอยู่บนหลักคุณธรรม และคิดว่าควรสอนจริยศึกษาในโรงเรียนให้เข้มข้นขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนมีลักษณะนิสัยที่ดี เป็นสมาชิกที่ดีของชุมชน และเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ กระทรวงศึกษาธิการ จึงมีนโยบายที่จะเน้นทั้งด้านการให้ความรู้ ความสามารถ และจริยธรรมแก่นักเรียน และเยาวชนของชาติ

ทั้งที่นายขุนทอง ภูนิเวศิณ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ชี้แจงว่า ปัจจุบัน วัฒนธรรมและจริยธรรมอันดีงามของชาติได้เสื่อมลง โดยมีผู้รับเอาแบบฉบับของต่างประเทศเข้ามาปฏิบัติหรือยึดถือกันมาก ฉะนั้นเพื่อรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรมและจริยธรรมอันดีงามให้ดำรงคงอยู่ จึงให้สถานศึกษาต่าง ๆ มีบทบาทในการสร้างเสริมลักษณะนิสัยแก่แก่เยาวชน (ธรรมศักดิ์ มีอิสระ 2524: 4) การเสริมสร้างลักษณะนิสัยดังกล่าว เป็นเรื่องลึกซึ้ง ยิ่งกว่าความรู้และความสามารถ ดังที่ จอห์น ดีวีย์ (John Dewey อ้างถึง ในสุรศักดิ์ หลานมาตา 2521: 60-61) ผู้ซึ่งเป็นบุคคลแรกที่วางรากฐานจริยศึกษาได้ให้ความเห็นว่า สิ่งที่นักเรียนต้องการนั้น มิใช่อยู่ที่การให้ความรู้ เกี่ยวกับจริยศึกษาให้มากและสอบได้คะแนนสูง ๆ หากแต่ต้องการนิสัย หรือพฤติกรรมทางสังคมและความศรัทธาต่อกันแห่งพฤติกรรมนั้น ๆ

ในการเสริมสร้างลักษณะนิสัยนั้น ศาสตราจารย์นายแพทย์ณ แสงสิงห์แก้ว (2524: 22) กล่าวว่า การอบรมสั่งสอนด้วยคำพูด คำสอนไม่ค่อยได้ผล พอใช้คำว่าอบรม เมื่อใด เยาวชนมักจะนึกถึงคำว่ามาด่า หรือมาเทศนาให้แก่ฟัง จะนึกประหวังในใจ ซึ่งสอดคล้องกับ เลขาธิการคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติได้เสนอว่า การปลูกฝังจริยธรรมนั้นมิใช่เป็นการกล่าวตักเตือน แต่ต้องมีการปฏิบัติได้จริง เพื่อให้เกิดความเคยชินฝังแน่นเป็นนิสัย คุณธรรม และค่านิยมตลอดไป นอกจากนี้ยังต้องให้เด็กรู้จักเหตุผล และรู้ถึงแนวทางที่จะต้องปฏิบัติตามเหตุผลนั้น ในเรื่องเกี่ยวกับข้อศีลธรรม และจรรยาบรรณ ก็จะต้องเป็นหลักที่สามารถปฏิบัติได้จริง มิใช่เป็นเพียงนามธรรม (ชงศ์ วงษ์ชินธ์ 2524: 7-8)

การสอนจริยศึกษาที่เป็นนามธรรม จะต้องใช้เทคนิควิธีการ และตัวอย่างที่เหมาะสมกับวัยของเด็กจึงจะได้ผล จากผลวิจัยของ ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ (2521: 121-122) พบว่า เด็กเล็กโดยเฉพาะในระดับประถมศึกษาปีที่ 1 ยังไม่เข้าใจเรื่องความหมายของคำ และสัญลักษณ์ หรือสิ่งกัปของคำ จึงเป็นเรื่องยากกว่าการสอน โดยให้เด็กได้กระทำตาม หรือปฏิบัติจริง ฉะนั้นเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการสร้างเสริมลักษณะนิสัยแก่เยาวชน จึงจะต้องอาศัยวิธีการและกิจกรรมหลายอย่าง โดยเฉพาะ

การใช้ปฏิบัติจริง การสร้างแรงจูงใจ โดยหาสิ่งเร้าใจ ให้เห็นความสำคัญ และทำให้เด็กอยากปฏิบัติ และหลังจากเด็กได้ปฏิบัติไปแล้ว ก็ควรมีการเสริมกำลังใจด้วยวิธีการต่าง ๆ สิ่งที่ต้องคำนึงถึงในการสร้างเสริมจริยธรรมให้บังเกิดผลดีอีกก็คือ ควรเน้นปลูกฝังที่เด็กระดับต้น ๆ ในขณะที่เด็กยังเล็ก ยังอยู่ใกล้ชิดในครอบครัวและโรงเรียนให้มาก กรมวิชาการ (กระทรวงศึกษาธิการ 2523: 27) เสนอว่า ต้องจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับธรรมชาติของเด็ก สอดคล้องกับชีวิตที่เด็กจะต้องพบ พร้อมกันนั้นต้องจัดสภาพสิ่งแวดล้อมในบ้านและโรงเรียนให้เหมาะสมด้วย

ในกระบวนการจัด และดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรนั้น มีองค์ประกอบที่สำคัญคือ ครู นักเรียน สื่อการเรียนการสอน หากองค์ประกอบใดขาดคุณภาพย่อมส่งผลกระทบต่อให้เกิดปัญหาทางการศึกษาได้ ถ้าจะเปรียบเทียบความสำคัญระหว่างองค์ประกอบทั้ง 3 นี้แล้ว ก็คงพิจารณาตัดสินได้ว่า ครูเป็นองค์ประกอบที่สำคัญและมีบทบาทมากที่สุด เพราะครูเปรียบเสมือนผู้กำกับการแสดงที่จะต้องคอยควบคุม ชี้นำและเลือกสรรสิ่งที่ดีที่สุดมาใช้ในการแสดงนั้นเป็นไปตามบทที่วางไว้ ครูจะเป็นผู้มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อม ที่จะทำให้ผู้เรียนได้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตาม จุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ทั้งนี้เพราะครูเป็นผู้ปฏิบัติในการจัดและดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามที่หลักสูตรต้องการ

ดังนั้นความรู้ความสามารถ ความชำนาญของครู การเอาใจใส่ต่อการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตร การเลือกสรรเทคนิควิธีการสอนที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียนและเนื้อหาวิชา ฯลฯ จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้การพัฒนาคน สัมฤทธิ์ผลตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

นักการศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างและพัฒนาหลักสูตรมักคาดหวังไว้ว่าหลักสูตรที่สร้างและพัฒนา จะประสบความสำเร็จตามความมุ่งหมายของหลักสูตร ใ้พอสมควรเมื่อนำไปใช้ แต่ครูผู้มีหน้าที่นำหลักสูตรไปใช้มักไม่แน่ใจว่า หลักสูตรนั้น ๆ จะประสบความสำเร็จดังคาดหวังไว้หรือไม่ ทั้งนี้เพราะครูมักยึดมั่น ถือมั่น ไม่ใคร่ยอม

ปรับปรุง หรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมง่าย ๆ ดังที่ สวัสดิ์ นิเทศวรวิทย์ ได้ให้ความเห็นว่า การที่จะให้ครูเปลี่ยนแปลงวิธีสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตรนั้น เป็นเรื่องที่จะต้องคิดเป็นอันดับแรก หลักสูตรจะไปรอดหรือไม่ อยู่ที่การปฏิบัติ และอยู่ในกำมือของผู้ใช้หลักสูตรโดยตรง (สวัสดิ์ นิเทศวรวิทย์ 2520: 27-28)

ฉะนั้นการสอนของครูจึงเป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุดของการนำหลักสูตรไปใช้ความสำเร็จหรือล้มเหลวของหลักสูตรไม่ได้ขึ้นอยู่กับว่า เขียนหลักสูตรใดหรือไม่เพียงใดแต่อยู่ที่ครูซึ่งเป็นตัวจักรสำคัญที่สุด ในการนำหลักสูตรไปใช้ (สมิทร คุณานุกร 2523: 123) ครูจะต้องรู้ว่าเมื่อใดจะใช้นิทาน การวาดภาพ การร้องเพลง การแสดงบทบาทสมมติ การเล่นเกมเพื่อฝึกนิสัย การอภิปรายจากตัวอย่างจริงที่เกิดขึ้น การสร้างสถานการณ์จำลอง เพื่อชักชวนการฝึกปฏิบัติในสถานการณ์ที่เป็นจริง เหล่านี้เป็นปัจจัยที่จะชี้ชะตาหลักสูตรทั้งสิ้น

จากการเรียนการสอนจริยศึกษาที่ผ่านมา ยังไม่เกิดผลดี จัดได้ว่า ต้องพบกับความล้มเหลว ทั้งนี้ ปรียา จันทรลีหิเวช กล่าวว่า เป็นเพราะการขาดบุคลากรและผู้สอน ที่มีความรู้ความเข้าใจ ในด้านจริยศึกษาอย่างแท้จริง ครูบางคนมีความรู้ความเข้าใจแคบ คั้น ไม่แตกฉาน และยังขาดความรู้เกี่ยวกับกลวิธีที่สอน และอย่างไรก็ตาม ครูบางคนมีความรู้ความเข้าใจดี รู้ลึก รู้กว้าง รู้ซึ่งในการสอนจริยธรรม แต่เป็นผู้รู้เฉพาะตน ถ้ายทอดประกบไม่ออก บอกให้เด็กเข้าใจไม่ได้ เพราะขาดเทคนิคในการถ่ายทอด (ปรียา จันทรลีหิเวช 2523: 28) กรมวิชาการกำหนดวงวิชาการ จึงแก้ปัญหาโดยได้จัดทำแผนการสอนขึ้น เพื่อให้การดำเนินการจัดการเรียนการสอนตามแนวหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และประสบความสำเร็จ ในการพัฒนาบุคคลให้เป็นผู้มี ทั้งความรู้ ความคิด ทักษะและทัศนคติ ที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาตัวเอง และเสริมสร้างสังคมให้เจริญก้าวหน้า สำหรับแผนการสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย หมวดจริยศึกษามีทั้งหมด 8 แผน แต่ละแผนประกอบด้วย ความคิดรวบยอด วัตถุประสงค์ เนื้อหา และการประเมินผล โดยเสนอแนะกิจกรรมการเรียนการสอนรวมทั้งสื่อการเรียนที่สอดคล้องกับเนื้อหา ไว้ให้ครูผู้สอนเลือกได้ตามความ

จำเป็น และความเหมาะสม แผนการสอนดังกล่าวจะเป็นเครื่องมือที่จะช่วยครูผู้สอนให้สามารถดำเนินการเรียนการสอนและประเมินผลให้ เป็นไปตามหลักสูตรต้องการ

หลังจากได้มีการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 แล้ว จันทนา ตั้งสุวรรณพานิช (2524: ฉ) พบว่า ปัญหาที่ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ประสบมากคือครูไม่มีทักษะ หรือไม่พร้อมที่จะทำตามหลักสูตร และเอกสารประกอบหลักสูตรเกี่ยวกับความสามารถ

✓ ในการให้นักเรียนเข้ามามีบทบาท ในการปฏิบัติกิจกรรม เพื่อปลูกฝังการสร้างเสริมลักษณะนิสัย จากการวิจัยของมาลินี กุลมาตย์ (2522: 129) พบว่า จุดประสงค์ ✓ และความคิดรวบยอดวิชาวิจัยศึกษาตั้งไว้สูง และลึกซึ้งเกินไป เนื้อหาวิจัยศึกษาเป็นนามธรรม จัดกิจกรรมยาก และครูให้ข้อเสนอแนะว่า ควรจะมีรายละเอียดของการจัดกิจกรรม ให้สอดคล้องกับหัวเรื่องให้มาก ซึ่งตรงกับรายงานการวิจัยและข้อสังเกตของนักการศึกษาบางท่าน ที่พบว่า, พฤติกรรมการสอนของครูส่วนใหญ่ ยังยึดถือวิธีการสอนโดยวิธีการบอก หรือบรรยาย และให้ผู้เรียนท่องจำตามตำรา ไม่เปิดโอกาสให้ผู้เรียน มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน

ในปี พ.ศ. 2525 ศูนย์พัฒนาหลักสูตร กระทรวงศึกษาธิการ ได้ปรับปรุงแก้ไขแผนการสอนวิจัยศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยให้รายละเอียดเพิ่มมากขึ้นพอที่ครูจะสามารถปฏิบัติในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ แผนการสอนที่ปรับปรุงใหม่นี้จะเป็นเครื่องช่วยให้ครูผู้สอนเกิดความมั่นใจในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อปลูกฝังคุณธรรมให้สอดคล้องกับหลักสูตร ถ้าการสอนของครูสามารถดำเนินการตามแผนการสอน หรือมีการดัดแปลงกิจกรรม ที่จะปลูกฝังคุณธรรม ให้เหมาะสมแก่ผู้เรียน และสอดคล้องกับจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ ก็ยิ่งเป็นการสนองเจตนารมณ์ของหลักสูตรได้มากสำหรับแผนการสอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งเดิมมี 8 แผน และได้ปรับปรุงแก้ไขใหม่เป็น 29 แผน เพื่อให้การสอนของครูสัมฤทธิ์ผลตามจุดประสงค์ และเป็นแนวทางที่ถูกต้อง มีดังนี้

แผนที่ 1 เด็กดีมีระเบียบ

แผนที่ 2 ไกรก่อนไกรหลัง

แผนที่ 3	ตรงต่อเวลา	แผนที่ 4	ช่วยตัวเอง
แผนที่ 5	ไม่ทิ้งงาน	แผนที่ 6	คนขยัน
แผนที่ 7	สงบกายสงบใจ	แผนที่ 8	เล่นคี่มีมารยาท
แผนที่ 9	สามัคคีคือพลัง	แผนที่ 10	แบ่งปันกันบ้าง
แผนที่ 11	ผู้อื่นก็มีความคิด	แผนที่ 12	เห็นใจให้อภัยกัน
แผนที่ 13	เอาชนะความยาก	แผนที่ 14	หนักเบาเราสู้
แผนที่ 15	ขมใจเมื่อโกรธ	แผนที่ 16	คนเก่ง
แผนที่ 17	ทำผิดยอมรับผิด	แผนที่ 18	ของใครใครก็รัก
แผนที่ 19	ขออนุญาตก่อน	แผนที่ 20	อย่าเห็นแก่ได้
แผนที่ 21	ของใครหาย	แผนที่ 22	พูดความจริง
แผนที่ 23	รักกันช่วยเหลือกัน	แผนที่ 24	รักสัตว์ไม่รังแกสัตว์
แผนที่ 25	เรามาประหยัดกันเถิด	แผนที่ 26	ผู้มีพระคุณ
แผนที่ 27	เรารักชาติ	แผนที่ 28	ที่พึ่งทางใจ
แผนที่ 29	ร่มเกล้าชาวไทย		(กรมวิชาการ 2525: 1-2)

แผนการสอนจรรยาศึกษาทั้ง 29 แผนที่ ศูนย์พัฒนาหลักสูตรจัดทำขึ้นมาโดยมุ่งให้ครูที่สอนในโรงเรียนทุกขนาด สามารถจัดและดำเนินกิจกรรม ตามแผนการสอนที่เสนอแนะไว้ได้มากที่สุด ผู้วิจัยจึงมีความคิดเห็นว่า น่าจะได้ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครูในโรงเรียนขนาดต่าง ๆ ว่าสามารถนำกิจกรรมตามแผนการสอนไปปฏิบัติได้จริงเพียงใด ทั้งนี้เพราะพฤติกรรมการสอนของครูที่มีอิทธิพลต่อนักเรียนอย่างมาก ถ้านักเรียนพอใจในการปฏิบัติหรือสavorมึนในพฤติกรรมที่ครูจัดและแสดงต่อตนและเพื่อน การปฏิบัติของครูนั้นจะช่วยสร้างพฤติกรรมที่พึงประสงค์ให้กับนักเรียน ช่วยส่งเสริมและจูงใจให้นักเรียนสนใจต่อการเรียนตลอดจนปลูกฝังทัศนคติที่ดี ดังที่ เทอร์เนอร์ และแดนนี่ (Turner Denny 1969:270) พบว่า บุคลิกลักษณะของครูมีความสัมพันธ์เป็นอย่างมากต่อการเปลี่ยนแปลงบุคลิกลักษณะของนักเรียน เช่นเดียวกับพฤติกรรมการสอนของครูในชั้นเรียนย่อมมีส่วนในการเปลี่ยนบุคลิกภาพของนักเรียน ด้วยเหตุนี้เราก็คงจะ

ประเมินผลการเรียนของนักเรียนได้จากพฤติกรรมการสอนของครู การสังเกตและวิเคราะห์การสอนของครูนี้ ทำให้มองเห็นรูปแบบการสอนของครูตลอดจนสามารถประเมินผลการสอนได้ว่า บรรลุตามความมุ่งหมายหรือไม่

จากการนำมูลเหตุของปัญหามาประมวลกับหลักการ ทฤษฎี และผลการวิจัยต่าง ๆ แล้ว จะเห็นได้ว่า การจะหาทางปรับปรุงคุณภาพการสอนของครูนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องวิจัยพฤติกรรมการสอนของครู ทั้งนี้เพื่อจะได้ข้อมูลที่มีค่าต่อการจัดทำแผนการศึกษา ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ผู้วิจัยมีความต้องการที่จะศึกษาพฤติกรรมการสอนของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในการจัดกิจกรรมตามแผนการสอนจริงศึกษา (ฉบับปรับปรุงแก้ไข) หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 เพื่อจะเป็นเครื่องกระตุ้นให้ครูตระหนักถึงความสำคัญของพฤติกรรมการสอน และเป็นแนวทางปฏิบัติแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ได้ปรับปรุงและแก้ไขข้อบกพร่อง ของการเรียนการสอนจริงศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาและสังเกตพฤติกรรมการสอนของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในการจัดกิจกรรมตามแผนการสอนจริงศึกษา ต้นฉบับร่าง ฉบับปรับปรุงแก้ไข ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521
2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในการจัดกิจกรรมตามแผนการสอนจริงศึกษา ในโรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดเล็ก

สมมติฐานการวิจัย

พฤติกรรมการสอนของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดเล็ก ในการจัดกิจกรรมตามแผนการสอนจริงศึกษาไม่แตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. เป็นการวิจัยเฉพาะพฤติกรรมการสอนของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่สอนวิชาจริยศึกษา ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี ปีการศึกษา 2525
2. งานวิจัยมุ่งศึกษาพฤติกรรมของครู ในการจัดกิจกรรมจริยศึกษาตามต้นฉบับร่าง แผนการสอนจริยศึกษา ฉบับปรับปรุงแก้ไขของกรมวิชาการเท่านั้น ไม่รวมถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน
3. เป็นการสังเกตพฤติกรรมของครู ที่เกิดขึ้นระหว่างการเรียนการสอน ในคาบเวลาเรียนเท่านั้น

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. ครูที่ผู้วิจัยศึกษาเป็นตัวแทนของครูผู้สอนวิชาจริยศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี
2. คาบที่สังเกต เป็นตัวแทนของคาบเวลาการสอนจริยศึกษา
3. ความสามารถในการสังเกตของผู้วิจัยมีความเสมอต้นเสมอปลาย
4. การเข้าไปสังเกตไม่กระทบกระเทือนการเรียนการสอน การเรียน-การสอนยังคงดำเนินไปตามปกติ

คำจำกัดความ

1. การสังเกต หมายถึง การที่ผู้สังเกตเข้าไปนั่งในห้องเรียนในขณะที่มีการเรียนการสอนจริยศึกษา โดยบันทึกพฤติกรรมการสอนทุกช่วงเวลา 5 นาที ลงในแบบสังเกตพฤติกรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
2. พฤติกรรมการสอน หมายถึง การแสดงออก การปฏิบัติของครู และ

นักเรียนที่เกิ่กขึ้นในห้องเรียน หรือนอกห้องเรียน ในระหว่างกำเนินกิจกรรมการเรียน การสอน รวมพฤติกรรมทั้งที่เป็นภาษาพูด (Verbal Behavior) และกิริยาท่าทาง (Non Verbal Behavior) โดยมีมุ่งศึกษาเฉพาะพฤติกรรมในการสอนของครู ในการจัดกิจกรรม 7 ประเภท คือ

- 2.1 กิจกรรมที่ครูและนักเรียนกระทำร่วมกัน เช่น การสนทนา ซักถาม ฯลฯ
- 2.2 กิจกรรมที่ครูเป็นผู้นำ เช่น ครูสาธิต ครูเล่าเรื่อง ฯลฯ
- 2.3 กิจกรรมที่ครูให้นักเรียนทำตามลำพัง เช่น ให้นักเรียนฝึกปฏิบัติ อ่านข้อความเอง ฯลฯ
- 2.4 การเน่นกระบวนกรกลุ่ม เช่น การปรึกษาหารือ การแบ่งหน้าที่เพื่อทำงานกลุ่ม ฯลฯ
- 2.5 การควบคุมชั้นและบรรยากาศในชั้นเรียน เช่น การมีวินัย การเรียนด้วยความสบายใจ ฯลฯ
- 2.6 การใช้สื่อการสอน เช่น นิทาน เพลง ปริศนา เกม แผนภูมิ รูปภาพ ฯลฯ
- 2.7 พฤติกรรมของครูก่อนสิ้นสุดการสังเกต เช่น การวัดผล บุคลิกลักษณะของครู ฯลฯ

3. การจัดกิจกรรม หมายถึง การเลือกเทคนิควิธีสอน หรือการจัด ประสบการณ์ เพื่อให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสม กับสภาพของผู้เรียน และชั้นเรียน เช่น การอภิปราย การสนทนา การเล่าเรื่อง การร้องเพลง การแบ่งกลุ่มทำงาน การเล่นเกมต่าง ๆ การแสดงบทบาทสมมติ การสร้างสถานการณ์จำลอง การใช้สื่อการสอน การวัดผล ฯลฯ ตามที่เสนอไว้ใน แผนการสอนจริยศึกษา

4. แผนการสอนจริยศึกษา ค้นฉบับร่าง ฉบับปรับปรุงแก้ไข หมายถึง เครื่องมือที่ช่วยให้ผู้สอนดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน ที่จะฝึกฝนอบรมผู้เรียน ให้เกิดลักษณะนิสัย คุณธรรม ให้เป็นไปตามหลักสูตร ประกอบด้วยความคิดรวบยอด จุดประสงค์ คุณสมบัติและคุณธรรมอื่นที่ควรนำมาฝึกด้วย เนื้อหา กิจกรรม สื่อ - การเรียน และการวัดผล โดยเสนอแนะไว้ให้ผู้สอนได้เลือกกิจกรรม และสื่อการเรียน ได้ ตามความจำเป็นและเหมาะสม แผนการสอนจริยศึกษานี้ได้ปรับปรุงแก้ไขในปี

พ.ศ.2525 โดยให้มีรายละเอียด ที่ผู้สอนจะสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงมากที่สุด

5. ผู้ทรงคุณวุฒิ หมายถึง นักการศึกษาผู้ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับหลักสูตร ผู้ที่มีประสบการณ์ในทางวิธีสอน หรือประสบการณ์ในการสอนจริยศึกษาระดับประถมศึกษา พุทธศักราช 2521

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบสภาพพฤติกรรมการสอนจริยศึกษาของครู และทราบความแตกต่างของพฤติกรรมการสอนของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรีที่มีขนาดต่างกัน
2. เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาปรับปรุงการ เรียบการสอนจริยศึกษา ในโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ซึ่งสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี
3. เป็นแนวทางในการแนะนำข้อปฏิบัติเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนจริยศึกษาแก่ครูระดับประถมศึกษา โดยเฉพาะในการจัดกิจกรรมจริยศึกษา
4. เป็นแนวทางให้หน่วยราชการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรสามารถนำข้อมูลต่างๆไปปรับปรุงแผนการสอนจริยศึกษา ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น เพื่อให้ครูสามารถนำไปปฏิบัติในห้องเรียนได้จริง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย